

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

FACULTATEA DE DREPT

CONFERINȚA NAȚIONALĂ

„Dreptul în context european și pan-european”

06.05.2023

PANEL CENTRAL (Amfiteatrul Matei Cantacuzino)

Moderator Prof. univ. dr. Carmen Tamara UNGUREANU

10.00 – 10.30 – Deschiderea conferinței – mesaj de bun venit – Prof. univ. dr. Tudorel TOADER (Rector, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași)

10.30 – 11.00 – Prof. dr. Eugenia DACORONIA (Faculty of Law, National and Kapodistrian University of Athens, Greece) – *New Technologies and Tort Law*

11.00 – 11.30 – Edgard Joseph Marina (lawyer) - *ADR (Alternative Dispute Resolution): Dispute boards in the construction industry*

11.30 – 12.00 – Carmen Tamara UNGUREANU (Profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Despre tatuaje și drepturi sau despre conflictul între dreptul de autor asupra tatuajului și dreptul la propria imagine a persoanei tatuate / About Tattoos and Rights or the Conflict Between Tattoo Copyright and the Right to the Tattooed Person's Own Image*

SECȚIUNEA I – Sala S3**Moderator Luiza Cristina GAVRILESCU****Radu Bogdan BOBEI (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea din București) - *Conflictul de jurisdicții / The Conflict of Jurisdictions***

Rezumat: Conceptul „conflictul de jurisdicții” are aptitudinea de a fi evaluat doctrinar în lumina a cel puțin două contexte. Contextul european și pan-european ne invită pe noi toți să exersăm, în primul rând, accepțiunile noțiunii „competență” ca atare. Dreptul internațional și sistemele naționale de drept propun câteva căi de urmat în scopul adaptării noțiunii „competență” la realitățile contemporane. Corporațiile, statele-națiune fie că sunt sau nu sunt membre ale Uniunii Europene, așează această din urmă noțiune în universul ordinilor juridice transnaționale. Nu este niciodată prea târziu să contemplăm aceste ordini juridice transnaționale!

Cuvinte cheie: competență, conflict de competențe, drept internațional, dreptul UE, ordini juridice transnaționale

Abstract: The concept of „conflict of jurisdictions” can be scholarly assessed in the light of at least two contexts. The European and Pan-European contexts invite all of us to exercise, first of all, the meanings of the concept of „jurisdiction” as such. International law and national legal systems suggest some paths we can follow to adapt the concept of „jurisdiction” to the realities from nowadays. The corporations, nation-states, be it or not members of the European Union, put the latter concept in the universe of the transnational legal orders. It is never too late to contemplate such transnational legal orders!

Keywords: jurisdiction, conflict of jurisdictions, international law, EU Law, transnational legal orders

Flaminia STÂRC-MECLEJAN (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara) - *„Arhitecturi” ale dreptului societar - de la metafore la realismul contemporan / "Architectures" of Corporate Law - from Metaphors to Contemporary Realism*

Rezumat: Creând inițial o ordine juridică bazată pe tehnici, abstracțiuni și proceduri, legea societăților pare a fi în curs de transformare, astăzi, sub impulsul fenomenului de „deformalizare” a dreptului. Acum, două concepte de bază ale sale – societatea și personalitatea juridică – sunt frecvent folosite nu atât în scopul recunoscut, al diminuării costurilor sau, în general, a riscurilor desfășurării unei afaceri, prin separarea activelor personale de cele profesionale, cât mai degrabă ca mijloace prin care asociații se pot sustrage răspunderii personale. Căutând să-și recâștige efectivitatea, dreptul societar contemporan îmbrățișează principiul realității economice printr-un concept - care merită toată atenția noastră – cel al întreprinderii.

Cuvinte cheie: deformalizare, „arhitecturi”, societate, personalitate juridică, întreprindere

Abstract: Initially creating a legal order based on techniques, abstractions and procedures, company law seems to be undergoing transformations, today, under the impetus of the phenomenon of "deformalization" of the law. Now, two of its basic concepts - the company and legal personality - are frequently used not so much for the recognized purpose of reducing the costs or, in general, the risks of running a business, by separating personal from professional assets, but rather as means by which the shareholders can avoid personal liability. Seeking to regain its effectiveness, contemporary corporate law embraces the principle of economic reality through a concept - which deserves our full attention – that of the undertaking.

Keywords: deformalization, "architectures", company, legal personality, undertaking

Alexandra BURDULEA (Asistent universitar, doctorand, Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Drept, Université de Pau et des Pays de l'Adour) - *Între efectul de descurajare și încurajarea economiei circulare. Câteva considerații privind dreptul concurenței în Uniunea Europeană / Between the "Chilling Effect" and Encouraging Circular Economy. Certain Considerations Regarding European Union Competition Law*

Rezumat: Economia circulară este un concept care devine din ce în ce mai vizibil, pe măsură ce problema protecției mediului devine tot mai presantă, impunându-se acțiuni radicale. Chiar dacă este un concept umbrelă care nu are încă o definiție general acceptată, este clar că unele dintre caracteristicile sale sunt deja întipărite în opinia publică. Pornind de la aceste caracteristici, este posibil ca natura sa colaborativă să intre în conflict cu unele dintre orientările de bază ale politicii actuale a Uniunii Europene. Acest articol analizează legislația actuală în materie de concurență precum și practica autorităților naționale și europene din domeniul concurenței, în lumina

principiilor economiei circulare, pentru a determina dacă cele două noțiuni sunt compatibile sau dacă anumite politici în materie de concurență vor trebui regândite pentru a se adapta obiectivului protecției mediului.

Cuvinte cheie: economie circulară, mediu, competiție, UE

Abstract: Circular economy is a concept that is gaining more and more visibility as the issue environmental preservation becomes increasingly pressing and radical action is required. Even if it is an umbrella concept that does not yet have a commonly accepted definition, it is clear that some of its characteristics are already engraved in the public opinion. From these characteristics, its collaborative character is likely to come into conflict with some of the current policy lines of the European Union. This article analyses the current competition law policy and practice of the national and European competition authorities, in light of the circular economy principles in order to determine whether the two notions are compatible or whether certain competition law policies shall have to be redesigned in order to fit the goal of environmental protection.

Keywords: circular economy, environment, competition, EU

Carmen MOLDOVAN (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - Încercările de reglementare a inteligenței artificiale la nivel european / On the European Attempts to Regulate Artificial Intelligence

Rezumat: Dezvoltarea formelor de inteligență artificială și folosirea din ce în ce mai frecventă în diferite domenii de activitate a determinat inițiative de reglementare a tehnologiilor bazate pe inteligența artificială având ca obiectiv dezvoltarea și folosirea acestora în conformitate cu principii esențiale și drepturile fundamentale. Scopul prezentului articol este de a analiza propunerile legislative din cadrul Uniunii Europene în domeniul inteligenței artificiale, precum și cele din cadrul Consiliului Europei cu privire la dezvoltarea, proiectarea și aplicarea inteligenței artificiale pe baza standardelor pentru drepturile omului, democrație și statul de drept.

Cuvinte cheie: drepturile omului, proces de reglementare, inteligență artificială

Abstract: The development of forms of Artificial Intelligence and their increasingly frequent use in different fields of activity has determined initiatives to regulate technologies based on Artificial Intelligence that aim to develop and use them in accordance with essential principles and fundamental rights. The aim of the paper is to address the legislative proposals within the European Union in the field of Artificial Intelligence, as well as those within the Council of Europe regarding the development, design and application of Artificial Intelligence based on standards for human rights, democracy and the rule of law.

Keywords: human rights, regulatory process, Artificial Intelligence

Ruxandra GOROVEI (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași), Mădălina-Gabriela GUȚĂ (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - Inteligența artificială la granița dintre forma benignă de abstractizare și conotația incertitudinilor amenințătoare / Artificial Intelligence on the Border Between the Benign form of Abstraction and the Connotation of Threatening Uncertainties

Rezumat: Metamorfozele tehnologiei îi marchează evoluția, abstractizând conținutul juridic al normelor subscrise cadrului legislativ european în materie. Himerele de altă dată sunt realități palpabile astăzi, dar mai ales potențate de tehnologie, uimind și restabilind granițele umanității în extenso. Existența roboților destinați să înlocuiască munca periculoasă sau repetitivă a indivizilor, aplicații sau programe care facilitează fiecare serviciu și fac aproape orice pentru sau în locul oamenilor (nu) ne conduce doar la aspectele pozitive ale evoluției tehnologice? În plină expansiune conceptuală, dar mai ales materială, inteligența artificială necesită un proces amplu de codificare legislativă într-o manieră suplă care să nu îi diminueze funcționalitatea, dar suficient de precisă și securizată pentru a asigura protecție celor care i se încred. Interpretarea *cum grano salis* a elementelor ce aparțin acestei sfere are menirea de a păstra folosirea inteligenței artificiale în cadrul bunei credințe.

Cuvinte cheie: inteligența artificială, securitate, cadru european, provocări, oportunități

Abstract: The metamorphoses of technology mark its evolution, abstracting the legal content of the norms subscribed to the European legislative framework in the matter. The chimeras of another time are palpable realities today, but mostly enhanced by technology, stunning and restoring the boundaries of humanity in extenso. Does the existence of robots intended to replace the dangerous or repetitive work of individuals, applications or programs that facilitate any service and do almost anything for or instead of humans (not) lead us only to the positive aspects of technological evolution? In full conceptual, but especially material expansion, artificial intelligence

requires an extensive process of legislative codification in a flexible manner that does not diminish its functionality, but precise and secure enough to ensure protection for those who trust it. The interpretation *cum grano salis* of the elements belonging to this sphere is intended to preserve the use of artificial intelligence within the framework of good faith.

Keywords: Artificial Intelligence, security, European framework, challenges, opportunities

Luiza Cristina GAVRILESCU (Lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Efectele acordului de restructurare asupra activității debitorilor viabili / The Effects of the Restructuring Agreement on the Activity of Viable Debtors*

Rezumat: Prin încheierea unui acord de restructurare cu creditorii, debitorilor viabili li se conferă posibilitatea continuării activității lor și prevenirea intrării în insolvență. Implementarea acordului de restructurare se realizează în baza confirmării de către instanța de judecată a înțelegerii dintre debitor și o parte din creditorii săi. Activitatea debitorului va trebui restructurată conform prevederilor acordului, însă dreptul de administrare al debitorului se păstrează pe tot parcursul desfășurării procedurilor. În principiu, contractele în derulare vor rămâne neschimbate și se vor executa în continuare. Plata creanțelor creditorilor se va realiza conform planului agreat, doar creanțele afectate putând fi modificate. Finanțările noi acordate vor fi plătite cu prioritate și nu vor putea fi desființate în cazul insolvenței ulterioare a debitorului. Implementarea acordului de restructurare va fi monitorizată de către administratorul restructurării, trimestrial. Încetarea acordului de restructurare se poate dispune prin hotărârea de închidere a procedurii, fie ca urmare a îndeplinirii prevederilor acordului de restructurare, fie ca urmare a eșuării îndeplinirii prevederilor acestuia.

Cuvinte cheie: debitor viabil; implementarea acordului de restructurare; creanțe afectate; finanțare nouă; descărcarea de datorii.

Abstract: By concluding a restructuring agreement with creditors, viable debtors can continue their activity and prevent insolvency. The restructuring agreement is implemented based on the court's confirmation of the agreement between the debtor and part of his creditors. The debtor's activity will have to be restructured according to the provisions of the agreement, but the debtor's right of administration is preserved throughout the proceedings. In principle, ongoing contracts will remain unchanged and will continue to be executed. Creditors' claims will be paid according to the agreed plan, only the affected claims can be modified. The new financing granted will be paid with priority and will not be able to be canceled in case of subsequent insolvency of the debtor. The implementation of the restructuring agreement will be monitored by the restructuring administrator on a quarterly basis. The termination of the restructuring agreement can be ordered by the decision to close the procedure, either as a result of the fulfillment of the provisions of the restructuring agreement, or as a result of the failure to fulfill its provisions.

Keywords: viable debtor, implementation of the restructuring agreement, impaired receivables, new funding, discharge of debts.

SECȚIUNEA II – Sala S5**Moderator Mihai DUNEA****Carmen Adriana DOMOCOS (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea din Oradea) - *Plagiatul între încălcarea unei norme penale sau a uneia de drept administrativ / Plagiarism between The Violation of a Criminal Law or an Administrative Law***

Rezumat: Legea nr. 206/2004, privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, cu modificările și completările ulterioare în corpul căreia se identifică definirea termenului de plagiat, nu sancționează și nu interzice preluarea, în sine, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice, deoarece o astfel de interdicție ar echivala cu imposibilitatea desfășurării oricărei activități de cercetare. Ceea ce sancționează Legea nr. 206/2004 este preluarea acestor elemente din lucrări anterioare publicate de alt autor sau de același autor fără citare, prin indicarea numelui autorului, titlului, editurii, anul apariției și pagina/paginile de la care s-a făcut preluarea - reclamantului reproșându-i-se abateri de la obligația de a respecta etica și deontologia activității de cercetare, constând în preluarea identică în cap. IV al propriei lucrări de doctorat a textelor dintr-o altă lucrare științifică publicată anterior, cu încălcarea regulilor de citare expuse în precedent. Pentru abaterile de la buna conduită în cercetare-dezvoltare se aplică sancțiunile disciplinare prevăzute în Codul de etică și deontologie profesională al personalului de cercetare-dezvoltare, precum și sancțiunile prevăzute în Legea nr. 64/1991 privind brevetele de invenție, republicată, cu modificările ulterioare, în Legea nr. 129/1992 privind protecția desenelor și modelelor industriale, republicată, și în Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare.

Cuvinte cheie: plagiat, drepturi de autor, sancțiune penală, sancțiune disciplinară, etica și deontologia activității de cercetare

Abstract: Law no. 206/2004, regarding good conduct in scientific research, technological development and innovation, with subsequent amendments and additions in the body of which the definition of the term plagiarism is identified, does not sanction or prohibit the taking over, in itself, of texts, expressions, ideas, demonstrations, data, hypotheses, theories, results or scientific methods, because such a ban would be equivalent to the impossibility of carrying out any research activity. What is sanctioned by Law no. 206/2004 is the taking over of these elements from previous works published by another author or by the same author without citation, by indicating the name of the author, the title, the publisher, the year of publication and the page/pages from which the takeover was made - accusing the plaintiff of deviations from the obligation to respect the ethics and deontology of the research activity, consisting of the identical takeover in ch. IV of one's own doctoral thesis of texts from another previously published scientific work, in violation of the citation rules set forth above. For deviations from good conduct in research and development, the disciplinary sanctions provided for in the Code of ethics and professional deontology of research and development personnel are applied, as well as the sanctions provided for in Law no. 64/1991 on patents, republished, with subsequent amendments, in Law no. 129/1992 regarding the protection of industrial designs and models, republished, and in Law no. 8/1996 on copyright and related rights, with subsequent amendments and additions.

Keywords: plagiarism, copyright, criminal sanction, disciplinary sanction, research ethics and deontology

Cristian Dumitru MIHEȘ (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea din Oradea) - *Relele tratamente aplicate minorului. Câteva considerații raportate la soluțiile din practica judiciară / III-Treatment Applied to the Minor. Some Considerations Related to Solutions from Judicial Practice*

Rezumat: Actualitatea temelor legate de protecția minorilor este una care se desprinde din contextul social pe care îl parcurgem în prezent. De fapt, protecția minorilor, ca și categorie extrem de vulnerabilă, ar trebui să reprezinte o preocupare constantă a autorităților statului. Din această perspectivă, atât textele de lege, cât și practica judiciară merită toată atenția noastră. Lucrarea își propune să analizeze infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului, prin prisma elementelor care o caracterizează. Pe parcursul acestui demers, dorim să ne oprim și asupra aspectelor care sunt în legătură cu alte texte de lege din infracțiunilor contra persoanei, în principal cu textele de lege care vizează învinerea faptelor săvârșite asupra membrilor de familie care sunt minori. Totodată, vom încerca să structurăm considerațiile noastre având în vedere și soluții din practica judiciară de dată recentă în ce privește infracțiunea de rele tratamente aplicate minorului.

Cuvinte cheie: minor, protecția minorilor, rele tratamente aplicate minorilor, violența în familie

Abstract: The topicality of themes related to the protection of minors is one that emerges from the social context that we are going through today. In fact, the protection of minors, as an extremely vulnerable category, should represent a constant concern of the state

authorities. From this perspective, both legal texts and judicial practice deserve our full attention. The paper aims to analyze the crime of ill-treatment of minors, through the prism of the elements that characterize it. In the course of this approach, we also want to dwell on the aspects that are related to other legal texts in crimes against the person, mainly with the legal texts aimed at criminalizing acts committed against family members who are minors. At the same time, we will try to structure our considerations taking into account solutions from recent judicial practice regarding the crime of mistreatment of minors.

Keywords: minor, protection of minors, ill treatment of minors, family violence

Nikoleta MELNIC (Centrul de studii juridice europene) - *Responsabilitățile penale ale minorilor în statele europene / Criminal Responsibility of Minors in European States*

Rezumat: Regimul juridic al răspunderii penale a minorilor în dreptul european este determinat de tratatele și convențiile internaționale, la care statele sunt parte, reglementările Consiliului Europei, tratatele și actele Uniunii Europene și reglementările naționale. În pofida unor reguli comune stabilite în tratatele internaționale, reglementările Consiliului Europei și actele Uniunii Europene privind răspunderea penală a minorilor, statele membre în virtutea principiului suveranității în determinarea politicii penale stabilesc regulile proprii. În funcție de complexitatea și divergența reglementărilor naționale la nivel european se disting diferite vârste ale răspunderii penale, criteriile subiective și obiective pentru stabilirea răspunderii penale, modelele justiției juvenile, măsuri educative și sancțiuni aplicate minorilor. Astfel, sunt două criterii de delimitare a vârstei de la care răspunde minorul, cel subiectiv și cel obiectiv.

Cuvinte cheie: tratate internaționale, acte ale Uniunii Europene, minor, răspundere penală a minorului.

Abstract: The legal regime of criminal liability of minors in European law is determined by international treaties and conventions to which member states are party, Council of Europe Regulations, community treaties and EU acts, as well as national laws. Despite common international and regional provisions concerning criminal liability of minors, member states, due to their sovereignty, set their own rules that are varied and diverse by nature. Due to the complexity and divergence of national regulations, the European system knows a number of age limits for criminal liability, objective and subjective criteria of establishing criminal liability, various models of criminal justice for minors, educational measures and sanctions/punishments applied to minors, as well as the need for and contents of discernment in criminal liability. Therefore, in the context of a common European future in which preventing and combating criminality must become priority objectives, a community-level unification of memberstates' legal provisions on criminal liability of minors is necessary.

Keywords: European law, treaties international, community treaties and EU acts, minors, criminal responsibility of minors.

Bianca-Maria RUSU (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Informațiile (de)clasificate și dreptul la un proces echitabil / (De)classified Information and the Right to a Fair Trial*

Rezumat: Dreptul la apărare, liberul acces la probele pe care se întemeiază o acuzație în procesul penal, posibilitatea de a contesta legalitatea și temeinicia acestor probe și egalitatea de arme sunt toate garanții ale unui proces echitabil, în lumina dispozițiilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, a Codului de procedură penală și a Legii 51/1995, dar devin vulnerabile în fața aplicării excesive a standardelor de protecție a securității naționale, concretizată în prevederi legale menite să asigure clasificarea informațiilor, chiar cu riscul de a nesocoti drepturi fundamentale. Asigurarea unui echilibru între protecția securității naționale, prin crearea unui sistem unitar de clasificare a informațiilor de stat sau de serviciu și imperativul respectării dreptului la un proces echitabil este o constantă a jurisprudenței Curții Constituționale, care pledează pentru soluții legislative care să determine atingerea acestui deziderat. Prezentul studiu își propune să analizeze posibilitatea concilierii dreptului la un proces echitabil cu utilizarea informațiilor clasificate ca probe în procesul penal, cu accent asupra jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului și cu o analiză critică asupra inițiativelor legislative recente.

Cuvinte cheie: informații clasificate, declasificare, dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, probe.

Abstract: The right of defence, free access to evidence on which a charge is founded on in a criminal trial, the possibility to challenge the legality and validity of this evidence and equality of arms are all guarantees of a fair trial, in light of the provisions of the European Convention on Human Rights, the Criminal Procedure Code and Law no. 51/1995, but become vulnerable in front of the excessive application of national security protection standards, embodied in legal provisions designed to ensure the classification of information, even at the expense of disregarding fundamental rights. Ensuring a balance between the protection of national security, through the creation of an unitary system for the classification of state or service information, and the imperative to respect the right to a fair trial is

a constant of the Constitutional Court's jurisprudence, which advocates for legislative solutions that determine the achievement of this objective. The present study aims to analyze the possibility of reconciling the right to a fair trial with the use of classified information as evidence in criminal proceedings, with an emphasis on the jurisprudence of the Constitutional Court and the European Court of Human Rights and with a critical analysis of recent legislative initiatives.

Keywords: classified information, declassification, right to a fair trial, right of defence, evidence.

Alexandra TIGHINEANU (Conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova) – *Probleme actuale ale criminologiei în Republica Moldova / Current Problems of Criminology in the Republic of Moldova*

Rezumat: Criminologia este știința despre criminalitate, care studiază cauzele, condițiile, tendințele, mecanismul, subiecții, victimele criminalității. Criminalitatea a însoțit societatea pe tot parcursul existenței sale, dar în ultimele decenii acest fenomen devine tot mai abundent, agresiv, își schimbă formele și metodele utilizând tendințele moderne ale tehnologiilor, necesită metode speciale, adaptate de prevenire și combatere a acestuia. În aceste condiții, criminologiei îi revine un rol foarte important, iar în lume astăzi se constată o tendință stabilă – crește interesul față de criminologie și implicarea acesteia în analiza proceselor sociale, economice, politice, demografice și de altă natură în raport cu criminalitatea, fenomen analizat de criminologie ca un produs al societății umane. Cu toate acestea în Republica Moldova, rolul criminologiei este neglijat, deși sunt adoptate politici și strategii de luptă cu criminalitatea, iar partidele de guvernare promit să lupte cu acest fenomen. Republica Moldova nu are la nivel național nici un centru de cercetări științifice cu caracter criminologic. Pe plan național lipsește orice direcție și planificare a cercetărilor în domeniul securității naționale și menținerii ordinii de drept; nu avem un organ metodologic coordonator al cercetărilor științifice în domeniul cunoașterii și prevenirii criminalității. Toate acestea sunt într-o disonanță totală cu experiența statelor europene și nu doar, care au un nivel de dezvoltare net superior, iar în unele din aceste țări sunt închise instituțiile penitenciare din lipsa de infractori.

Cuvinte cheie: criminalitate, criminologie, prevenire a criminalității, cercetare criminologică

Abstract: Criminology is the science of crime, which studies the causes, conditions, trends, mechanism, subjects, victims of crime. Crime has accompanied society throughout its existence, but in recent decades this phenomenon has become increasingly abundant, aggressive, changes its forms and methods using modern trends in technology, requires special, adapted methods of prevention and combating it. In these conditions, criminology has a very important role, and in the world today a stable trend is observed - the interest in criminology and its involvement in the analysis of social, economic, political, demographic and other processes in relation to crime is increasing, a phenomenon analyzed by criminology as a product of human society. However, in the Republic of Moldova, the role of criminology is neglected, although policies and strategies to fight crime are adopted, and the governing parties promise to fight this phenomenon. The Republic of Moldova does not have any scientific research center with a criminological character at the national level. On the national level, there is no direction and planning of research in the field of national security and maintenance of law and order; we do not have a coordinating methodological body of scientific research in the field of crime knowledge and prevention. All this is in total dissonance with the experience of European states and not only, which have a clearly higher level of development, and in some of these countries, penitentiary institutions are closed due to the lack of criminals.

Keywords: crime, criminology, crime prevention, criminological research

Daniel ATASIEI (Lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Martorul și incompatibilitățile în procesul penal: de când se naște calitatea de martor? / The Witness and Incompatibilities in the Criminal Process: When is the Witness Status Born?*

Rezumat: Articolul își propune să analizeze incompatibilitățile ce decurg în procesul penal din posibila calitate de martor a unei persoane, calitate ce o împiedică să participe concomitent în acel proces și în alte calități procesuale (de organ judiciar, parte sau subiect procesual). Calitățile pot fi deținute însă succesiv, dobândirea calității de martor determinând imposibilitatea de a exercita un alt rol procesual (de exemplu, pe cea de organ judiciar sau avocat). În aceste condiții, stabilirea momentului nașterii calității de martor prezintă relevanță sub aspectul momentului de la care începe a fi activă starea de incompatibilitate.

Cuvinte cheie: martor, incompatibilitate, avocat, proces penal, organ judiciar

Abstract: The article aims to analyse the incompatibilities deriving in criminal trials from the possible status of a person as being a witness, a status that prevents from simultaneously participating in that trial both in other procedural capacities (as a judicial body, defendant, victim, or any other subject of the process). The positions can be held successively; however, the beginning of the witness status

determine the impossibility of exercising another procedural role (for example, that of a judicial body or lawyer). Under these conditions, establishing the precise beginning moment of the witness status is relevant in terms of the moment from which the state of incompatibility begins to be active.

Keywords: witness, incompatibility, lawyer, criminal trial, judicial body

Mihai DUNEA (Lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Poenalia sunt strictissimae interpretationis?* (II) / *Poenalia sunt strictissimae interpretationis?* (II)

Rezumat: *Poenalia sunt strictissimae interpretationis* (!) – legea penală este de strictă interpretare (și aplicare) reprezintă probabil unul dintre cele mai cunoscute principii / una din cele mai cunoscute reguli general admise de interpretare a normelor juridice penale (subiect pe care îl continuăm, după o prealabilă abordare într-o ocazie anterioară). Caracterul axiomatic al acestei reguli dispensează, de cele mai multe ori, de explicații suplimentare, fiind, în principiu, de la sine înțeles că domeniul dreptului penal – o materie cu potențial restrictiv maxim pentru drepturile și libertățile fundamentale ale ființei umane – trebuie să opereze cu reglementări precise și punctuale, a căror interpretare și aplicare să fie cât mai strictă / exactă cu putință, pentru a nu lăsa loc arbitrarului interpretativ, fiind atât de multe (și importante) aspecte juridice în joc. Cu toate acestea, un rapid periplu prin diverse instituții de drept penal (general) poate indica facil o serie de ipoteze juridice în care reglementările nu sunt / nu pot fi / nu trebuie să fie interpretate strict, ci, dimpotrivă, se impune / se justifică o interpretare extensivă – deși această practică tinde a contraveni (aparent) tocmai principiului / regulii de interpretare ante-indicat(e). Ce este și mai surprinzător este faptul că, adeseori, în cazuri de acest fel, doctrina și practică admit interpretarea extensivă ca pe un dat firesc, părând să nu sesizeze aparenta incongruență a soluției respective față de o regulă interpretativă general și unanim acceptată ca premisă. În articolul de față ne propunem să continuăm trecerea în revistă (exemplificativă, iar nu exhaustivă) a unor asemenea situații (norme juridico-penale care se interpretează extensiv ori se pretează la a fi extensiv interpretate, existând uneori și discuții legate de acest aspect), cu scurte observații (potențial critice) pe marginea fiecărui caz expus. Deoarece numărul situațiilor pe care le avem în vedere este suficient de ridicat (pe de o parte) și pentru că materialul astfel conceput prezintă un grad sporit de eterogenitate, articolul a fost fracționat în două părți, prima fiind deja publicată (în 2019), urmând ca în rândurile următoare să reluăm, dezvoltăm și finalizăm analiza acestei interesante teme de cercetare.

Cuvinte cheie: interpretarea legii penale; interpretare strictă / interpretare extensivă; *lex certa*; *lex stricta*; interpretare analogică *in bona partem* / *in mala partem*; unele cazuri particulare.

Abstract: *Poenalia sunt strictissimae interpretationis* (!) - the criminal law is of strict interpretation (and application), is a well-known principle / a generally accepted rule of interpretation of criminal law provisions (and it is a subject that we already adressed in a previous ocaion, this being the follow-up of an older article regarding this topic). The axiomatic nature of this rule often eliminates the need for further explanations. Thus, it is understood that the field of criminal law (a matter with maximum restrictive potential for the fundamental rights and freedoms of the human being) must operate with precise and punctual regulations, whose interpretation and application will be as strict / accurate as possible, in order not to leave room for interpretative arbitrage, as there are so many (and important) legal issues at stake. However, a quick tour through various (general) criminal law institutions can easily indicate a number of legal hypotheses (in the current Romanian criminal law) where the regulations are not / cannot / should not be interpreted strictly. On the contrary, in their case an extensive interpretation is required / justified - although this practice tends to contravene (apparently) precisely to the pre-indicated interpretation principle. What is even more surprising is the fact that, in such cases, the doctrine and the practice admit the extensive interpretation as a natural fact, seeming not to notice the apparent incongruity of the respective solution to a general interpretative rule unanimously accepted as a premise. In this article we propose to continue the review (in a exemplary manner, not an exhaustive one) of such situations (legal-criminal norms that are interpreted extensively or are expected to be extensively interpreted, and sometimes there are discussions related to this aspect), with brief (potentially critical) observations on each exposed case. As the number of situations we are considering is sufficiently high (on the one hand) and because the material thus conceived presents a high degree of heterogeneity, the article is divided into two parts, the first being already published (in 2019), this representing the second and final part.

Keywords: interpretation of criminal law; strict interpretation / extensive interpretation; *lex certa*; *lex stricta*; analog interpretation (*in bona partem* / *in mala partem*); some particular cases

SECȚIUNEA III – Sala S6**Moderator Ioana Maria COSTEA****Cristina ONEȚ (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea din Sibiu) - *Planificarea fiscală agresivă între evaziune fiscală și fraudă fiscală / Aggressive Tax Planning Between Tax Evasion and Tax Fraud***

Rezumat: Deși legislația românească nu definește conceptul de evaziune fiscală și nici pe acela de fraudă fiscală, doctrina de specialitate abundă în opinii cu privire la întinderea și conținutul acestor concepte, unele dintre ele fiind de inspirație europeană. În același timp, legislația europeană a evoluat în ultimii ani de la Recomandarea Comisiei Uniunii Europene din 6 decembrie 2012 privind planificarea fiscală agresivă (2012/772/UE) și de la Documentul de discuție pe Recomandarea privind planificarea fiscală agresivă al Comisiei Europene (Platform/006/2014), la o serie de șase directive privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal (Directive on Administrative Cooperation), care reflectă nevoia autorităților de a avea acces la o cantitate cât mai mare de informații pentru a putea calcula corect impozitele și în special impozitul pe profiturile realizate de companii și, implicit, pentru a combate fraudele și evaziunea fiscală. Comisia Europeană recomandă introducerea în legislațiile fiscale naționale ale statelor membre a clauzelor de excludere a acordurilor artificiale, adică cele tranzacții comerciale lipsite de conținut economic. Ele au scopul de a evita impozitarea și generează la unele avantaje fiscale. Așadar, prima directivă din seria de 6 (DAC 1) a introdus schimbul automat de informații de interes pentru autoritățile fiscale, iar standardele de transparență fiscală s-au extins din ce în ce mai mult. Următoarele directive includ informațiile financiare în standardul de raportare, apoi concepte noi precum soluția fiscală individuală anticipată și acordul de preț în avans, după care s-a trecut la raportarea țară cu țară, iar DAC 5 include standardele privind accesul autorităților la informații care să evite spălarea banilor. Astfel, pe baza acestor directive, informațiile fiscale cu privire la contribuabili dintr-o anumită țară pot circula liber între autoritățile fiscale din UE. În cele din urmă, DAC 6 (Directiva 2018/822) instituie regula raportării operațiunilor transfrontaliere cu risc fiscal, precum și cerința ca nu numai contribuabilii, dar și anumiți terți (sau intermediari) să raporteze fiscalului informații cu privire la riscurile fiscale din tranzacțiile transfrontaliere. Această directivă aliniază obiectivele UE cu obiectivele OECD, iar la data de 1 septembrie 2022, România a publicat Ordinul nr. 2048, care implementează Directiva UE privind raportarea țară cu țară (2021/2101). Nu în ultimul rând, lucrarea de față abordează noul concept de planificare fiscală agresivă identificându-l fie ca un instrument de evaziune fiscală, fie chiar unul de fraudă fiscală, în funcție de mijloacele utilizate și rezultatele frauduloase obținute, precum și pe acela de analiză de risc fiscal privită ca instrument de combatere a planificării fiscale agresive și a evaziunii fiscale.

Cuvinte cheie: planificare fiscală agresivă, evaziune fiscală, fraudă fiscală, schimb de informații, analiza de risc fiscal.

Abstract: Although the Romanian legislation does not define the concept of tax evasion nor that of tax fraud, the specialized doctrine abounds in opinions regarding the extent and content of these concepts, some of them being of European inspiration. At the same time, European legislation has evolved in recent years from the European Commission Recommendation of 6 December 2012 on aggressive tax planning (2012/772/EU) and the Discussion Paper on the Recommendation on aggressive tax planning of the European Commission (Platform/006/2014), to a series of six directives on administrative cooperation in the field of taxation (Directive on Administrative Cooperation), which reflect the authorities' need to have access to as much information as possible in order to be able to correctly calculate taxes and, in particular, tax on profits made by companies and, implicitly, to combat tax fraud and evasion. The European Commission recommends introducing clauses to exclude artificial agreements in the national tax laws of the Member States, i.e. commercial transactions lacking economic content. They aim to avoid taxation and generate some tax advantages. Therefore, the first directive in the series of 6 (DAC 1) introduced the automatic exchange of information of interest to tax authorities and the standards of tax transparency expanded more and more. The following directives include financial information in the reporting standard, then new concepts such as the anticipated individual tax solution and the advance pricing agreement, after which it moved to country-by-country reporting, and the DAC 5 includes the standards on authorities' access to information in order to avoid money laundering. Thus, based on these directives, tax information regarding taxpayers from a certain country can circulate freely between EU tax authorities. Finally, DAC 6 (Directive 2018/822) establishes the rule of reporting cross-border transactions at tax risk, as well as the requirement that not only taxpayers, but also certain third parties (or intermediaries) report to the tax authority information regarding tax risks from cross-border transactions. This directive aligns the EU's objectives with the OECD's objectives, and on 1 September 2022, Romania published Order no. 2048, which implements the EU Directive on country-by-country reporting (2021/2101). Last but not least, this paper addresses the new concept of aggressive tax planning by identifying it either as a tax evasion instrument or even one of tax fraud, depending on the means used and the fraudulent results obtained, as well as that of fiscal risk analysis seen as a tool to combat aggressive tax planning and tax evasion.

Keywords: aggressive tax planning, tax evasion, tax fraud, information exchange, tax risk analysis.

Ramona Daniela STÂNGACIU (Asistent universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Măsurile provizorii pentru ocrotirea brevetului de invenție prin prisma Regulamentului nr. 1215/2012 / Provisional Measures for the Protection of Patents Through the Lens of Regulation no. 1215/2012*

Rezumat: Măsurile provizorii sunt, conform jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, „măsuri care au rolul de a păstra o situație de fapt sau de drept, astfel încât să fie protejate drepturile a căror recunoaștere este solicitată altei instanțe (...)”. Astfel de măsuri prezintă o importanță deosebită în litigiile privind brevetele de invenție. Prin prezentul studiu urmărim să determinăm care sunt instanțele cărora li se recunoaște competența de a dispune măsuri provizorii, având în vedere prevederile Regulamentului nr. 1215/2012. Totodată, vom examina dacă principiul teritorialității – care este recunoscut și în materia brevetelor de invenție – influențează regulile privind determinarea competenței. Ne vom concentra în acest sens asupra doctrinei și jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, cu scopul de a determina răspunsurile la întrebările care constituie premisa prezentului studiu.

Cuvinte cheie: măsuri provizorii, brevet, instanța competentă, teritorialitate.

Abstract: Provisional and protective measures are, according to the jurisprudence of the European Court of Justice, „measures which (...) are intended to preserve a factual or legal situation so as to safeguard rights the recognition of which is sought elsewhere (...)”. Such measures are of particular importance in patent litigation. Through the present study we aim to determine which courts have jurisdiction to order protective and provisional measures, taking into account the provisions of Regulation no. 1215/2012. Moreover, we examine if the principle of territoriality – which is recognized in patent law – has any influence over the rules regarding the determination of jurisdiction. We will focus on the doctrine as well as on the jurisprudence of the European Court of Justice, in order to extract the answers to the questions that form the basis of the present study.

Keywords: provisional measures, patent, jurisdiction, territoriality.

Andreea Iuliana PRISACARIU (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Aspecte referitoare la sediul permanent în cazul exploatării drepturilor de proprietate intelectuală / Issues Related to the Permanent Establishment in The case of Intellectual Property Rights Exploitation*

Rezumat: Favorizate de dezvoltarea și diversificarea tehnologiilor digitale, producerea, distribuția și accesarea conținutului creativ impun în context european și pan-european clarificarea aspectelor relaționate exploatării drepturilor de proprietate intelectuală. Sediul permanent, locul în care un nerezident își desfășoară (integral sau parțial) activitatea, capătă valențele unui loc în care sunt desfășurate activități creative materializate în obiecte ale drepturilor de proprietate intelectuală. Produce consecințe în plan juridic desfășurarea activităților creative într-un anumit stat sau este suficientă identificarea locului exploatării drepturilor de proprietate intelectuală? Cum vor fi gestionate din punct de vedere fiscal ecuațiile în care sunt implicate mai multe state, cel de rezidență, cel în care se află un sediu permanent și cel (sau cele) în care sunt valorificate obiectele dreptului de proprietate intelectuală?

Cuvinte cheie: sediu permanent, rezident, nerezident, drepturi de proprietate intelectuală, impozit pe venit.

Abstract: The development and diversification of new digital technologies have facilitated the production, distribution, and access to creative content, which actually enforces clarifying some aspects regarding intellectual property rights exploitation in the European and pan-European context. A permanent establishment represents a place where a non-resident carries out their activity, fully or partially, and turns into a place where creative activities are conducted. Are there legal consequences for carrying out certain creative activities in a state or is it enough to determine the place where intellectual property rights are exploited? How will a situation that engages several states be managed from a fiscal point of view, if it involves the state of residence, the state where a permanent establishment is placed, and the state (or the states) where the objects of intellectual property rights are exploited?

Keywords:

Maria LAIU-TINCU (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Dreptul de proprietate în lumina Convenției CEDO-Protocolului nr. 1 și dimensiunea sa în plan fiscal / The Property Right in the Light of the ECHR Convention Protocol no. 1 and its Dimension in Fiscal Terms*

Rezumat: Prezentul studiu își propune o analiză a dimensiunii dreptului de proprietate în plan fiscal național, prin prisma dreptului suprastatal, Convenția CEDO-Protocolul nr. 1, care reglementează acest drept fundamental la articolul 1. Avem credința că suntem în prezența unui fenomen de erodare al dreptului de proprietate prin impozitarea „excesivă” a patrimoniului, aspect ce nu poate fi ignorat. Astfel, ne întrebăm dacă această limitare este sau nu legitimă în contextul relativizării dreptului de proprietate la nivel legislativ.

Cuvinte cheie: drept de proprietate, impozitare, limite legale, drepturi fundamentale, regim fiscal.

Abstract: The present study proposes an analysis of the dimension of property rights in the national fiscal plan, through the lens of supranational law, the ECHR Convention-Protocol no. 1, which regulates this fundamental right in article 1. We believe that we are in the presence of a phenomenon of erosion of property rights through the "excessive" taxation of patrimony, an aspect that cannot be ignored. Thus, we ask whether this limitation is legitimate or not in the context of the relativization of property rights at the legislative level.

Keywords: property rights, taxation, legal limits, fundamental rights, fiscal plan.

Irina GALAN (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași), Maria-Eliza GALAN (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - Elemente de noutate privind schimbul de informații fiscale la nivelul Uniunii Europene. Controale comune / Legislative New Provisions Regarding the Exchange of Tax Information at EU Level. Joint Audits

Rezumat: Prezentul articol își propune să analizeze cele mai recente modificări aduse Directivei 2011/16/UE a Consiliului privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal, cu referire punctuală la controalele comune. Directiva 2021/514 (de modificare a Directivei 2011/16/UE) oferă o primă definiție legală obligatorie noțiunii de „controale comune”, fiind transpusă în legislația noastră națională prin OG nr. 16/2023 de modificare a Codului de procedură fiscală. Prin urmare, pe parcursul cercetării noastre vom încerca să răspundem mai multor întrebări referitoare la: regulile aplicabile desfășurării controalelor comune, legea aplicabilă, drepturile contribuabililor, admisibilitatea, administrarea și aprecierea probelor, rezultatele controlului comun, instrumentele juridice aflate la dispoziția contribuabililor pentru a contesta deciziile/măsurile adoptate.

Cuvinte cheie: cooperare, schimb, informații, controale comune.

Abstract: The aim of the study is to analyze the most recent amendments to Council Directive 2011/16/EU regarding administrative cooperation in the tax field, with specific reference to joint audits. Directive 2021/514 (amending Directive 2011/16/EU) provides a first mandatory legal definition of "joint audits", being transposed into our national legislation by OG no. 16/2023 amending the Fiscal Procedure Code. Therefore, during our research, we will try to answer several questions regarding: the rules applicable during joint audits, the applicable law, the rights of taxpayers, the admissibility, administration and evaluation of evidence, the results of the joint audits, the legal instruments at the disposal of taxpayers to challenge the decisions/measures adopted.

Keywords: cooperation, exchange, information, joint audits.

Mariana Alina ȘTEFĂNOAIA (Colegiul Consilierilor Juridici Suceava) - Politica monetară europeană – prezentare generală / European Monetary Policy - General Presentation

Rezumat: Politica monetară cuprinde ansamblul tuturor acțiunilor pe care autoritățile monetare le desfășoară pentru a controla și coordona cantitatea de monedă ce se află în circulație, cursurile de schimb valutar, nivelul ratelor dobânzii și alți indicatori economico-monetari în scopul realizării obiectivelor privind politica economică. Privită în ansamblu, politica monetară reprezintă acea componentă esențială a politicii economice ce vizează influențarea ofertei de monedă și condițiile de creditare, sub coordonarea Băncii Centrale Europene, instituția pivot a Uniunii Economice și Monetare. Prin crearea acesteia, s-a urmărit stabilizarea prețurilor, înregistrarea creșterilor economice și nu în ultimul rând crearea de locuri de muncă la nivelul Uniunii Europene. În perspectiva integrării complete a sistemelor monetare naționale, problemele ridicate de politica monetară dezirabilă pentru viitor, a obiectivelor pe care aceasta ar trebui să și-o propună, a cadrului legislativ, logistic și organizatoric, a instrumentelor posibil de a fi utilizate de către Banca Centrală Europeană, a mecanismelor de transmisie a acestei politici monetare comune, deci toate aceste probleme au revenit în centrul atenției și dezbaterilor. Chiar dacă interesul pentru politica monetară va lăsa locul în viitor unui interes sporit pentru politicile financiare, totuși cel puțin pe termen scurt politica monetară este domeniul cel mai activ în ansamblul cercetărilor dedicate macroeconomiei.

Cuvinte cheie: politică monetară, prețuri, macroeconomie, creștere economică

Abstract: Monetary policy includes all the actions that monetary authorities carry out to control and coordinate the amount of currency in circulation, exchange rates, the level of interest rates and other economic-monetary indicators in order to achieve the objectives of economic policy. Seen as a whole, monetary policy represents that essential component of economic policy aimed at influencing the supply of money and credit conditions, under the coordination of the European Central Bank, the pivotal institution of the Economic and Monetary Union. Through its creation, the aim was to stabilize prices, record economic growth and, last but not least, create jobs at the level of the European Union. In the perspective of the complete integration of the national monetary systems, the issues raised by the desirable monetary policy for the future, the objectives it should propose, the legislative, logistical and organizational framework, the possible instruments to be used by the Central Bank European, of the transmission mechanisms of this common monetary policy, so all these problems have returned to the centre of attention and debates. Even if the interest in monetary policy will give way in the future to an increased interest in financial policies, nevertheless, at least in the short term, monetary policy is the most active area in the overall research dedicated to macroeconomics.

Keywords: monetary policy, prices, macroeconomics, economic growth

Ioana Maria COSTEA (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - Cooperarea administrativă în domeniul fiscal - DAC 7 and beyond / Administrative Cooperation in the Field of Taxation - DAC 7 and Beyond

Rezumat: Studiul de față își propune să analizeze instrumentele de lucru specifice cooperării între administrațiile fiscale în spațiul european. Evoluțiile normative recente, dublate de dinamicile specifice derivând din digitalizarea mediului de afaceri sunt provocări pentru administrațiile fiscale, necesitând un cadru de lucru. Directiva DAC 7 ranforsează aceste instrumente de cooperare pentru a asigura funcționarea adecvată a pieței interne, rafinând soluții eficiente și dezirabil facile. Contextul normativ recent ia în discuție rolul platformelor digitale, actori terți pe piața unică. Prin acest studiu, vom analiza starea de lucru la momentul actual și încerca să previzionăm viitoare evoluții normative și jurisprudențiale.

Cuvinte cheie: cooperare administrativă, impozite, platforme digitale, piață unică

Abstract: The present study aims to analyze the specific working tools for cooperation between tax administrations in the European space. Recent normative developments, coupled with the specific dynamics arising from the digitization of the business environment, are challenges for tax administrations, requiring a framework for action. Directive DAC 7 strengthens these cooperation instruments to ensure the proper functioning of the internal market, refining efficient and facile solutions. The recent normative context discusses the role of digital platforms, third-party actors in the single market. Through this study, we will analyze the current state of affairs and try to predict future normative and jurisprudential developments.

Keywords: administrative cooperation, taxation, digital platforms, single market

Secțiunea IV – Amf. Mihail Eliescu Moderator Nicoleta Rodica DOMINTE

Elena SÂRGI (Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Considerații cu privire la regimul juridic al terenurilor în lumina dreptului Uniunii Europene / Considerations Regarding the Legal Regim of Lands in the Light of the European Union Law*

Rezumat: Acest articol analizează regimul juridic al terenurilor adoptat de statul român și de alte state membre prin raportare la normele juridice europene. În acest sens, lucrarea este împărțită în trei părți. Prima parte este destinată cadrului normativ la nivel intern, sub forma unei axe cronologice anterior și ulterior aderării al Uniunea Europeană. A doua parte este rezervată dreptului Uniunii, prin analizarea reglementărilor și a jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, în scopul de a observa modul în care ar trebui să fie realizate politicile organizației în privința liberei circulații și cum este interpretat acest cadru normativ. Ultima parte este structurată sub forma unor repere de drept comparat constituțional al statelor membre și modul în care Uniunea acționează în vederea ameliorării regimului restrictiv adoptat de state în privința liberei circulații a terenurilor.

Cuvinte cheie: terenuri, politica agricolă, dreptul Uniunii Europene, libera circulație, preempțiune.

Abstract: This article analyses the legal regime of lands adopted by the Romania and other member states by reference to European legal norms. In this sense, the paper is divided into three parts. The first part is intended for the national legal framework, in the form of a chronological axis before and after the accession at the European Union. The second part is reserved for Union law, by analysing the regulations and the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union, in order to observe how the organization's policies regarding free movement should be carried out and how this normative framework is interpreted. The last part is structured in the form of benchmarks of comparative constitutional law of the member states and the ways the Union acts in order to improve the restrictive regime adopted by the states regarding the free movement of lands.

Keywords: lands, agricultural policy, European Union law, free movement, preemption

Cosmin ȚUGUI (Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Spre o Uniune Europeană mai deliberativă / Towards a More Deliberative European Union*

Rezumat: Edificarea și consolidarea unei democrații constituie procese cu o desfășurare perenă. Uniunea Europeană apare, în mod fundamental, drept o comunitate de valori asumate și promovate activ de către statele-membre. Dacă valorile transcend generații, formele de expresie ale acestora pot cunoaște variații în funcție de cadrul socio-politic. Esența democrației funcționale constă în cooperarea permanentă dintre stat și societate, bazată pe responsabilitate, încredere și sprijin reciproc. Pe acest fundal, numeroase studii realizate au arătat că, în prezent, cetățenii se simt eliminați sistematic din cadrul procesului decizional, deoarece practicile democratice tind să devină din ce în ce mai formale, rigide, iar instituțiile europene acționează în neconsultarea sau, uneori, chiar în ignorarea opiniilor exprimate în societate. Organele Uniunii trebuie să încurajeze angajamentul civic în toate formele sale, prin elaborarea unor condiții-cadru normative menite să trezească dorința individuală de implicare a fiecărui cetățean european. Democrația participativă poate fi combinată cu demarhia, reprezentând tragerea la sorți a unui grup de cetățeni învestit cu putere decizională asupra unor chestiuni de interes major. Într-o epocă dominată de optimismul planificărilor raționale, procedurile democratice aleatorii pot contribui la consolidarea legitimității instituțiilor reprezentative și la recludirea încrederii cetățenilor în clasa politică. Adițional necesității inerente de reformare ce poate fi constatată în fiecare stat-membru, la nivelul Uniunii intervine și problema majoră a euroscepticismului care poate fi combătută întocmai prin afirmarea mai sinceră și implementarea prin intermediul unor noi forme a valorilor înscrise în tratate.

Cuvinte cheie: demarhie, reprezentativitate, lotocrație, comunitate, implicare.

Abstract: Building and consolidating democracy are perennial processes. The European Union fundamentally appears as a community of values assumed and actively promoted by the member states. If values transcend generations, their forms of expression may vary depending on the socio-political framework. The essence of functional democracy lies in permanent cooperation between the state and society, based on responsibility, trust and mutual support. Having said that, numerous studies have shown that, at present, citizens feel systematically removed from the decision-making process, because democratic practices tend to become more and more formal, rigid,

and European institutions act without asking for or, sometimes, even in ignoring the opinions expressed in society. The bodies of the Union must encourage civic engagement in all its forms, by developing normative framework conditions intended to encourage the individual desire for involvement of every European citizen. Participatory democracy can be combined with demarchy, representing the drawing of lots of a group of citizens invested with decision-making power on matters of major interest. In an age dominated by the optimism of rational planning, random democratic procedures can help strengthen the legitimacy of representative institutions and rebuild citizens' trust in the political class. In addition to the inherent need for reform that can be found in each member state, at the level of the Union there is also the major problem of Euroscepticism, which can be combated exactly by more sincerely affirming and implementing through new forms the values inscribed in the treaties.

Keywords: demarchy, representivity, lottocracy, community, engagement.

Maria Raluca SOTIR (Asistent universitar, Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu) - *Aspecte teoretice privind evoluția dreptului contractelor, aspecte privind globalizarea și internaționalizarea raporturilor juridice contractuale / Theoretical Aspects Regarding the Evolution of Contract Law, Aspects Regarding the Globalization and Internationalization of Contractual Legal Relations*

Rezumat: Contractele au apărut, ca o necesitate datorită evoluției societății pentru a putea înlocui formele de schimb dintre colectivitățile primitive. Tendința de globalizare și internaționalizare a raporturilor juridice contractuale a decurs din necesitatea armonizării legislației la nivel internațional în materia contractelor. Diferențele dintre legislațiile statelor în privința încheierii contractelor a dus la dezavantaje în ceea ce privește costurile tranzacțiilor transfrontaliere. Globalizarea economică este caracterizată de intensificarea comerțului internațional și creșterea interdependenței economiilor la nivel global. Beneficiile globalizării și ale comerțului internațional au fost puse în discuție în ultimii ani, astfel statele au făcut noi strategii comerciale prin promovarea și apărarea propriilor interese și valori.

Cuvinte cheie: contract, globalizare, internaționalizare, evoluție, tehnologie, frontiere, societate.

Abstract: Contracts appeared as a necessity due to the evolution of society to be able to replace forms of exchange between primitive collectivities. The trend of globalization and internationalization of contractual legal relations resulted from the need to harmonize legislation at an international level in the field of contracts. Differences in state contracting laws have led to disadvantages in terms of cross-border transaction costs. Economic globalization is characterized by the intensification of international trade and the increasing interdependence of economies globally. The benefits of globalization and international trade have been questioned in recent years, so states have made new trade strategies by promoting and defending their own interests and values.

Keywords: contract, globalization, internationalization, evolution, technology, borders, society.

Violeta STRATAN (Lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara) - *Libertatea presei în România: repere istorice în reglementarea unui pilon al democrației moderne / Media Freedom in Romania: Legislative Milestones for a Modern Democracy Pillar*

Rezumat: Libertatea presei, ca element al libertății de exprimare, a fost conceptualizată în a doua jumătate a secolului XX, odată cu dezvoltarea regimurilor politice democratice. Existența conceptului transcende consacrarea sa în textele constituționale ori legislative menite să-i contureze semnificația și conținutul. Astăzi, libertatea de exprimare – inclusiv libertatea presei – este recunoscută și protejată deopotrivă în legea noastră fundamentală (art. 30 din Constituție) și în dreptul european (art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene). Importanța acestui pilon al democrației nu poate fi însă pe deplin înțeleasă în afara contextului istoric în care acesta a evoluat. Retrospectiva rolului jucat de mass-media în sfera politică românească dezvăluie impactul cenzurii, propagandei sau manipulării asupra evoluției societății românești și justifică imperativul protecției sale la nivel legislativ. Fiecare epocă din istoria presei românești modelează conținutul actual al libertății și limitelor acesteia într-o societate democratică. Studiul de față își propune să identifice principalele repere legislative ale evoluției libertății presei în România și implicațiile sociale ale acesteia, de la prima consacrare constituțională a conceptului până la configurarea sa actuală ca pilon al statului de drept.

Cuvinte cheie: libertatea presei, libertatea de exprimare, limite, democrație, stat de drept.

Abstract: Media freedom, consubstantial with the freedom of expression, was conceptualised in the second half of the twentieth century, in relation to the development of democratic regimes. It is said to come to life through enshrinement in constitutional texts. However, its existence transcends such legislative expression. Nowadays, freedom of expression – including media freedom - is enshrined both in the Romanian fundamental law (in art. 30 of the Constitution) and in the European law (art. 10 of the ECHR and art. 11 of the EUCFR). The current signification of this cornerstone of democracy cannot be fully understood outside the concept's historical approach. Only by analysing the role played by the media in the political arena, in the society as a whole, one can perceive the dangers of censorship, propaganda, or manipulation, and the imperative to safeguard the freedom of the media. Each epoch in the evolution of the media shapes the content of its current freedom and limitations. This paper aims at identifying the key milestones in the Romanian legislation related to media freedom and their social implications, since its first constitutional expression to its current consecration as a rule of law pillar.

Keywords: media freedom, freedom of expression, limits, democracy, Rule of Law.

Amelia STĂNESCU (Lector universitar, Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius Constanța), Dan Cristian OPARIUC (Lector universitar, Facultatea de Drept și Științe Administrative Universitatea Ovidius Constanța) - *Limitele libertății de exprimare în Franța / The Limits of Freedom of Expression in France*

Rezumat: Ce înseamnă libertatea de exprimare în Franța în contextul ultimilor ani și care sunt costurile acestei libertăți? Articolul face referire la atentatele teroriste din Paris, cazul publicației Charlie Hebdo (7 ianuarie 2015). Pentru a evidenția anumite elementele importante din istoria ideii de libertate de exprimare, lucrarea de față are ca reper cartea avocatului Emmanuel Pierrat – *La liberté sans expression ? Jusqu'où peut-on tout dire, écrire, dessiner*, apărută la Editura Flammarion (2015). Poate fi conceptul de libertate de expresie o formă de manipulare a maselor? Cine se face vinovat de efectele dezastruoase ale manifestării dreptului de a fi liber să spui, să scrii, să desenezi tot ce gândești? Sunt susținătorii cenzurii îndreptățiți să apere ideea de „purificare” a conținutului devoalat consumatorului? – Iată doar câteva dintre ideile pe care acest articol își propune să le aducă în atenție.

Cuvinte cheie: libertate de exprimare, terorism, atentate, cenzură, manipulare

Abstract: What does freedom of expression mean in France in the context of recent years and what are the costs of this freedom? The article refers to the terrorist attacks in Paris, the case of the Charlie Hebdo Magazine (January 7, 2015). To highlight certain important elements in the history of the idea of freedom of expression, the present work has referenced the book of the lawyer Emmanuel Pierrat – *La liberté sans expression? Jusqu'où peut-on tout dire, écrire, dessiner*, published by Flammarion Publishing House (2015). Can the concept of freedom of expression be a form of manipulation of the masses? Who is to blame for the disastrous effects of manifesting the right to be free to say, to write, to draw whatever you think? Are the proponents of censorship justified in defending the idea of "purification" of the content revealed to the consumer? - Here are just a few of the ideas that this article aims to bring to your attention.

Keywords: freedom of expression, terrorism, attacks, censorship, manipulation

Nicoleta Rodica DOMINTE (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Dreptul editorilor de presă în spațiul european. Un exercițiu urmuzian / The Right of Press Publishers in the European Space. An Urmuzian Exercise*

Rezumat: Prezentarea se va axa pe evocarea unor fragmente ale unui exercițiu de transpunere a prevederilor art. 15 din conținutul Directivei nr. 790/2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală. Amprenta fiecărui legiuitor european național în înțelegerea și conservarea esenței juridice a prevederilor art. 15 a creat numeroase dezbateri și inconsecvențe în definirea conceptelor. Franța a fost primul stat membru al Uniunii Europene, care a conturat în contextul legislației naționale dreptul editorilor de presă într-un interval temporar de doi ani, iar Italia și Spania devoalează imperfecțiunile armonizării la nivel național.

Cuvinte cheie: autor, editor, transpunere, drept conex

Abstract: The presentation will focus on evoking some fragments of an exercise to transpose the provisions of art. 15 of the content of Directive no. 790/2019 on copyright and related rights in the digital single market. The imprint of each European national legislator in understanding and preserving the legal essence of the provisions of art. 15 has created numerous debates and inconsistencies in the definition of the concepts. France was the first member state of the European Union, which outlined in the context of national legislation the right of press editors, while Italy and Spain reveal the imperfections of harmonization at the national level.

Keywords: author, publisher, transposition, related right

Secțiunea V – Sala Vespasian Pella**Moderator Nicolae-Horia ȚIȚ****Claudia ROȘU (Profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara) - *Decizia nr. 79/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept - interpretare sau legiferare? / Decision no. 79/2022 of the High Court of Cassation and Justice- The Panel for Resolving Some Legal Issues- Interpretation or Legislation?***

Rezumat: Prin Decizia nr. 79/2022, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția a I-a civilă privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecință, a stabilit că în interpretarea dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018 în corelație cu prevederile art. 492 alin. (1), art. 498 și ale art. 501 alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în cazul în care în al doilea ciclu procesual se admite recursul, casându-se decizia atacată, Înalta Curte de Casație și Justiție va reține cauza spre judecare în fond numai atunci când nu ar fi pusă în situația de a proceda la analizarea stării de fapt prin recalificarea faptelor sau prin completarea sau readministrarea probatorului, în caz contrar cauza urmând a fi trimisă spre rejudecare la instanța de apel sau, după caz, la prima instanță. În opinia noastră o astfel de interpretare adaugă la lege, neavând acoperire în prevederile Codului de procedură civilă, fiind necesară intervenția legiuitorului pentru clarificarea modului în care va proceda instanța supremă în al doilea ciclu procesual de soluționare a recursului.

Cuvinte cheie: recurs, al doilea ciclu procesual, instanța supremă, soluționare, probe

Abstract: By Decision no. 79/2022, the High Court of Cassation and Justice - The panel competent for resolving some legal issues, admitted the referral made by the High Court of Cassation and Justice - First Civil Section regarding the rendering of a preliminary judgment and, consequently, established that in interpretation of the provisions of art. 497 of the Civil Procedure Code, as amended by Law no. 310/2018 in correlation with the provisions of art. 492 para. (1), art. 498 and of art. 501 para. (3) and (4) of the Code of Civil Procedure, if the appeal is accepted in the second procedural cycle, the appealed decision being overturned, the High Court of Cassation and Justice will retain the case for trial only when it would not be put in a position to proceed to the analysis of the factual situation by requalifying the facts or by completing or re-administering the evidence, otherwise the case will be sent for retrial to the court of appeal or, as the case may be, to the first instance. In our opinion, such an interpretation adds to the law, not being covered by the provisions of the Code of Civil Procedure, requiring the intervention of the legislator to clarify the way in which the supreme court will proceed in the second procedural cycle of resolving the appeal.

Keywords: appeal, second procedural cycle, supreme court, settlement, evidence

Cătălin LUNGĂNAȘU (Asistent universitar, Facultatea de Drept , Universitatea de Vest din Timișoara) - *Posibila neconstituționalitate a art. 713 alin. 2 C. proc. civ. / Possible Unconstitutionality of Art. 713 para.2 Code of Civil Procedure*

Rezumat: Prezentul studiu aduce în discuție o posibilă problemă de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 713 alin. 2 C. proc. civ. având în vedere că, în anumite cazuri particulare, se poate identifica o divergență între condițiile restrictive de exercitare a contestației la executare și drepturile fundamentale relevante în procesul civil, cum ar fi dreptul la un proces echitabil sau dreptul la apărare. De asemenea, este analizată ipoteza în care executarea silită se întemeiază pe un titlu executoriu provenit din materie contravențională sau fiscală, iar procedura civilă reprezintă dreptul comun.

Cuvinte cheie: contestație la executare, admisibilitate, neconstituționalitate, răspundere contravențională.

Abstract: The present study brings into discussion a possible problem of unconstitutionality of the provisions of art. 713 para. 2 C. proc. civ. whereas, in certain particular cases, a divergence can be identified between the restrictive conditions for exercising the objection to enforcement and the fundamental rights relevant to civil proceedings, such as the right to a fair trial or the right of defence. It is also analyzed the situation in which the enforcement is based on an enforceable title arising from administrative or tax matters, and the civil procedure is the common law.

Keywords: objection to enforcement, admissibility, unconstitutionality, contravention liability.

Lucia IRINESCU (Conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Instituția familiei în contextul european și internațional actual / The Institution of the Family in the Current European and International context*

Rezumat: Familia este instituția juridică cea mai apropiată de fiecare ființă umană. Faptul nașterii transpune persoana concepută într-un subiect de drept. Firul vieții se derulează firesc pentru persoana respectivă și treptat, el devine de fapt, subiect al unor raporturi de dreptul familiei. Dar ce mai înțelegem astăzi prin naștere, căsătorie, raporturi de familie? În studiul de față, vom analiza instituția familiei în actualul context social, european și internațional.

Cuvinte cheie:

Abstract: The family is the closest legal institution to every being. The fact of birth transposes the conceived person into a subject of law. The thread of life unfolds naturally for the respective person and gradually, he actually becomes the subject of some family law reports. But what do we understand today by birth, marriage, family relations? In the current study, we will analyze the institution of the family in the current social, European and international context.

Keywords: family, filiation, marriage, European Union, ECHR practice

Ana-Maria GOLDAN (Asistent universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași), Crina-Maria STANCIU (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Principiul interesului superior al copilului - un panaceu al dreptului european / The Principle of the Child's Best Interests - a Panacea of European Law*

Rezumat: Conceptul de interes superior al copilului, criticat adesea cu ocazia utilizării sale ample și vagi, poate deschide calea, la momentul interpretării, către numeroase teorii și poziții marcate de ideologie. În acest sens, profesorul de origine franceză Jean Carbonnier susține că interesul superior al copilului reprezintă o „formulă magică a juriștilor” și că „riscă să devină o tautologie”. Totodată, conceptul invocat contribuie, în felul său, la extinderea sferei puterii discreționare a judecătorilor europeni, în procesele ce vizează minorii, considerându-se că îndeplinește și o funcție tampon. Această lucrare subliniază o abordare interdisciplinară a conceptului și oferă o comparație valoroasă între jurisprudența europeană și cea națională, prin care se evidențiază modul de soluționare a litigiilor ce antrenează conceptul vizat. Există o abordare comună a instanțelor europene, în privința respectării principiului interesului superior al copilului? Principiul constituie un remediu ce are ca scop protejarea persoanei copilului sau protejarea intereselor acestuia?

Cuvinte cheie: interesul superior al copilului, nevoi individuale, politica bunăstării, remediu juridic, interdisciplinaritate.

Abstract: The concept of child's best interests, often criticized on the occasion of its broad and vague use, can open the way at the time of interpretation, to many theories and ideological positions. In this regard, the professor of french origin Jean Carbonnier uphold that the best interest of the child represents "the magic formula of the jurists" and that "is risking to became a tautology". At the same time, the concept invoked it contributes, in its own way, to the expansion of the European judges's discretionary power, in cases that involves minors, considering that it also fulfills a buffer function. This work emphasizes an interdisciplinary approach to the concept and offers a valuable comparison between European and national jurisprudence, which highlights the way of resolving disputes involving the concept in question. Is there a common approach of the European courts regarding compliance with the principle of the child's best interest? Does the principle constitutes a remedy aimed to protect the person of the child or to protect his interests?

Keywords: the best interest of the child, individual needs, welfare policy, legal remedy, interdisciplinarity.

Alexandru CHISTRUGA (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Pre-Vetting?/ Pre-Vetting?*

Rezumat: Una dintre principalele „probleme” cu care se confruntă Republica Moldova este lipsa încrederii în justiție, fiind invocată pretinsa lipsă de integritate a judecătorilor și procurorilor. Pentru a combate acest fenomen a fost creat un mecanism de verificare extraordinară a tuturor judecătorilor și procurorilor de către o comisie special constituită în acest scop. Cu toate acestea, întrucât o astfel de evaluare extraordinară nu poate fi realizată într-un interval scurt de timp, a fost luată decizia de a fi verificați, cu prioritate, cei care și-au depus candidatura pentru a face parte din Consiliul Superior al Magistraturii (C.S.M.), respectiv Consiliul Superior al Procurorilor (C.S.P.). Până la această dată, din cei 28 de judecători care au dorit să facă parte din C.S.M., doar 5 au reușit să-și demonstreze

integritatea. Prezenta lucrare are drept scop efectuarea unei cercetări de ansamblu a mecanismului denumit „Pre-Vetting”, urmând să fie analizate principalele etape prin care trebuie să treacă judecătorii și procurorii, precum și efectele mecanismului asupra viitorului justiției din Republica Moldova.

Cuvinte cheie: justiție, evaluare extraordinară, integritate.

Abstract: The alleged lack of integrity of judges and prosecutors is one of the main "problems" confronting the Republic of Moldova. In order to stop this phenomenon, a mechanism was developed for the extraordinary verification of all judges and prosecutors by a commission specifically created for this purpose. However, because such a thorough evaluation cannot be completed in a short amount of time, it was decided to verify those who submitted their candidacy to join the Superior Council of Magistracy (C.S.M.) or the Superior Council of Prosecutors (C.S.P.), with priority. Up until this point, only 5 of the 28 judges who sought admission to the C.S.M. were able to demonstrate their integrity. The goal of the current research is to conduct a thorough investigation of the "Pre-Vetting" mechanism. It will look at the key actions that judges and prosecutors must take as well as the impact of the mechanism on the administration of justice in the Republic of Moldova in the future.

Keywords: justice, extraordinary verification, integrity.

Georgiana CIMPU (Doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara, asistent universitar, Facultatea de Științe ale Educației, Drept și Administrație Publică Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu) - *O varietate de vânzare controversată: vânzarea cu opțiune de răscumpărare / A Controversial Variety of Selling: Selling with Redemption Option*

Rezumat: Prezentul articol abordează problematica vânzării cu opțiune de răscumpărare, o varietate de vânzare care a fost reintrodusă în rândul textelor Codului civil de către actualul legiuitor și care a reprezentat lungă vreme un motiv de dispută între teoreticienii și practicienii dreptului. Astfel, vom încerca să evidențiem câteva din cele mai importante aspecte privitoare la o asemenea vânzare, atât din perspectiva legislației naționale, cât și raportându-ne la legislația altor state din spațiul european.

Cuvinte cheie: vânzare, varietăți de vânzare, vânzător, vânzare cu opțiune de răscumpărare, condiție rezolutorie, instrument de creditare

Abstract: This article addresses the issue of sale with option of redemption, a variety of sale that was reintroduced among the texts of the Civil Code by the current legislator and which has long been a reason for dispute between theorists and practitioners of law. Thus, we will try to highlight some of the most important aspects regarding such a sale, both from the perspective of national legislation and referring to the legislation of other states in the European space.

Keywords: Sale, sales varieties, seller, sale with redemption option, resolatory condition, credit instrument.

Nicolae-Horia ȚIȚ (Lector universitar, Facultatea de Drept, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași) - *Alocarea sarcinii probei în procesul civil, din perspectiva Codului de procedură civilă român și a regulilor model europene de procedură civilă / Allocation of the Burden of Proof in Civil Proceedings, from the Perspective of the Romanian Code of Civil Procedure and the Model European Rules of Civil Procedure*

Rezumat: Articolul tratează câteva probleme referitoare la alocarea sarcinii probei în procesul civil, analizând dispozițiile dreptului român și regulile model de procedură civilă, elaborate de ELI (European Law Institute) și UNIDROIT. Sunt discutate aspecte referitoare la implicațiile prezumțiilor legale și judiciare asupra alocării sarcinii probei, precum și a rolului instanței în stabilirea situației de fapt.

Cuvinte cheie: proces civil, sarcina probei, părți, instanță, prezumții

Abstract: The article deals with some issues related to the allocation of the burden of proof in civil proceedings, analysing the provisions of Romanian law and the model rules of civil procedure, developed by ELI (European Law Institute) and UNIDROIT. Aspects related to the implications of legal and judicial presumptions on the allocation of the burden of proof, as well as the role of the court in establishing the factual situation, are discussed.

Keywords: civil process, burden of proof, parties, court, presumptions